

Складові безпеки комерційного банку

Постановка проблеми

Безпека сучасного комерційного банку являє собою одну із головних складових його успішного функціонування і розвитку. Сучасні комерційні банки мають приділяти значну увагу вирішенню проблеми безпечного ведення власної діяльності, яка має бути реалізована за рахунок підходів, спрямованих на всебічне охоплення проблеми.

Цілі статті

Мета даної статті – це визначення загроз, які становлять небезпеку для банку, та систематизація складових банківської безпеки.

Аналіз досліджень і публікацій

Під банківською безпекою розуміється багатогранна система заходів із захисту інтересів банку, що здійснюється у відповідності із завданнями [1]. Оскільки проблема є досить актуальною, то її дослідженню направлена велика кількість публікацій і наукових праць, але серед авторів немає чіткого порозуміння щодо виділення складових банківської безпеки.

Так, С. Побережний розрізняє наступні види банківської безпеки: організаційно-управлінську; економічну; інформаційну; техногенну, екологічну та пожежну; науково-технічну безпеку [1]. С. Малінін виділяє фізичну безпеку, інформаційну і економічну [5].

Досить цікавим є бачення проблеми банківської безпеки В. Шурпакова, представлене на рис. 1. Автор не виділяє такого поняття, як «економічна безпека банку», пояснюючи це тим, що будь-які втрати банку (кадрові, інформаційні, фінансові, матеріальні та ін.) будуть мати економічні

наслідки, замінюючи його на поняття «банківські ризики» – ймовірна загроза фінансових збитків на банківських операціях. Банківський ризик – це невід’ємний елемент професійної банківської діяльності.

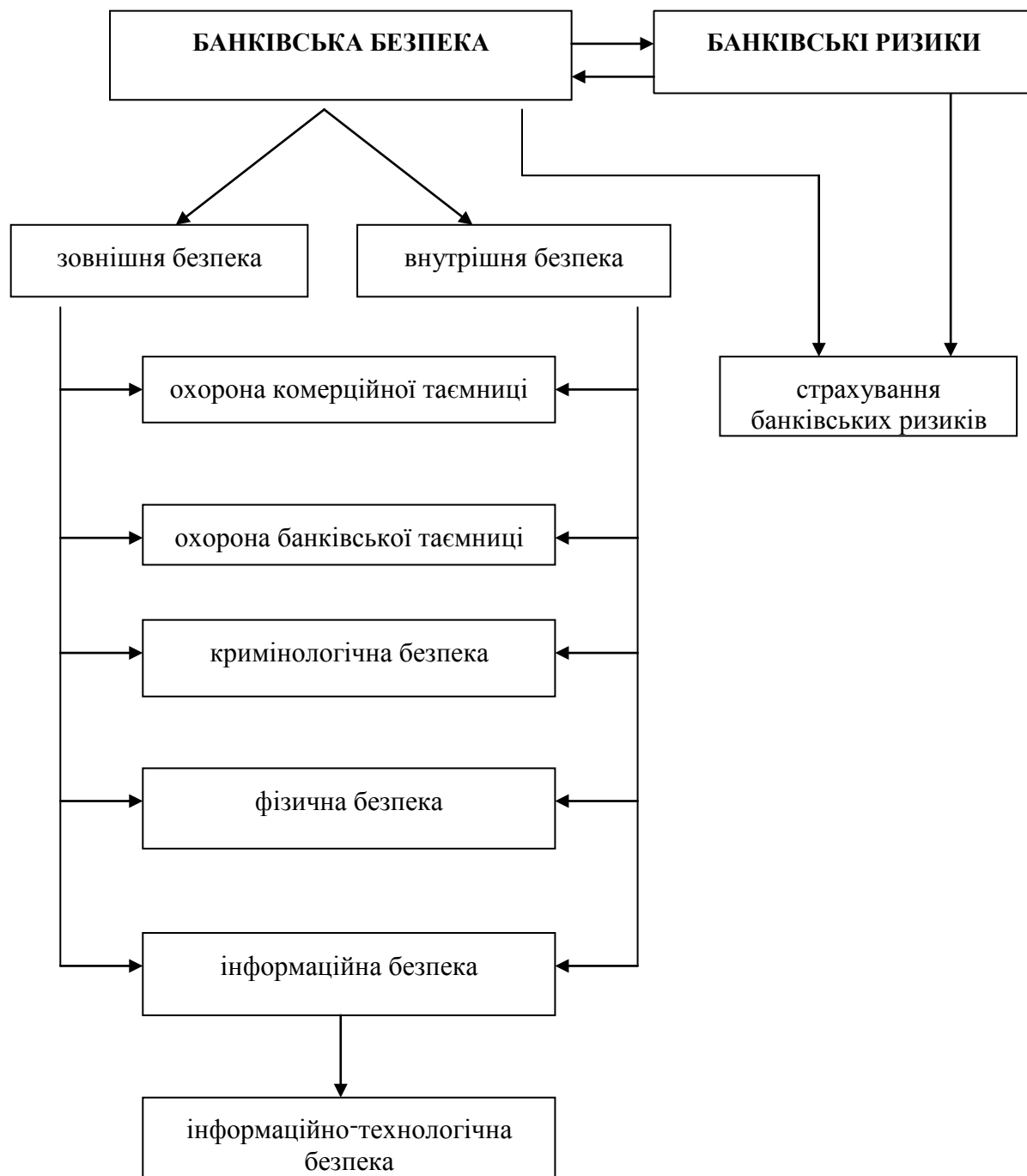

Рис. 1. Класифікація проблем банківської безпеки [4]

За Шурпаковим В.А. поняття «економічної безпеки» слід використовувати на макроекономічному рівні, а на мікроекономічному

користуватися поняттями «банківські ризики» або «економічні ризики банку», що означає одне й теж саме.

Виділення поняття «банківських ризиків» із банківської безпеки, що можна бачити на рис. 1, пов'язане з тим, що задачею банку являється забезпечення заходів щодо мінімізації ризиків, в той час, коли задачею банківської безпеки є застереження можливої небезпеки в діяльності банку [4].

Взаємозв'язок окремих проблем банківської безпеки в баченні В. Шурпакова представлений на рис. 2.

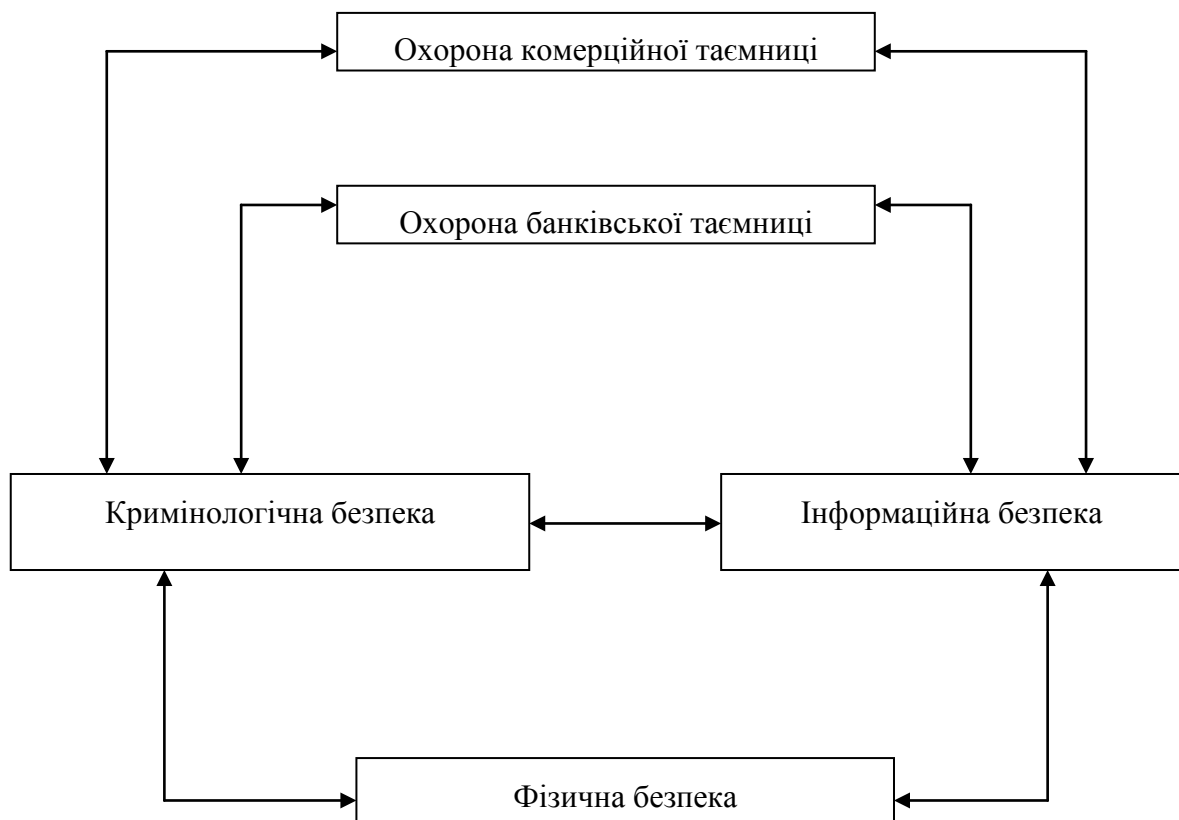

Рис. 2. Взаємозв'язок окремих проблем банківської безпеки [1]

Викладення основного матеріалу

Питання банківської безпеки було актуальним із самого початку зародження банківської справи. Актуальним воно залишається і в наш час, змінюються лише пріоритети захисту, якщо раніше на перше місце

виставлялася фізична безпека, то в даний момент напрямок змінився в сторону економічної та інформаційної безпеки банку.

Проаналізувавши публікації, на нашу думку, буде доцільно розділити складові банківської безпеки на три категорії.

1. *Економічна безпека*. Термін "економічна безпека" має дуже багато значень. Головним завданням відділу економічної безпеки є захист економічних інтересів банку від протиправних посягань і недобросовісної конкуренції шляхом збирання, узагальнення та надання інформації його керівництву для прийняття рішень з мінімізації банківських ризиків.

Працівниками цього відділу вживаються заходи щодо запобігання збитків та забезпечення доходності при проведенні кредитних операцій шляхом перевірки справжності документів, кредитних та інвестиційних проектів, наданих банку позичальниками, здійснення контролю за обґрунтуванням задачі, використанням і своєчасним поверненням коштів, наданих для реалізації цих проектів

Ризик збитків через шахрайство в сфері кредитування може бути істотно знижений завдяки здійсненню запобіжних заходів працівниками відділу економічної безпеки.

Економічна безпека – це найбільш ефективне використання всіх видів ресурсів з метою запобігання загроз, забезпечення стабільного економічного функціонування та розвитку банку, а також створення безпечних умов для ефективного здійснення банком фінансових операцій та угод, зберігання і раціонального використання кредитних та фінансових ресурсів банку, надійного зберігання і транспортування готівки, цінностей та ін.

Економічну безпеку слід розглядати як найбільш вагомий компонент у загальній системі банківської безпеки. Це пов'язано в першу чергу з тим, що банківська справа та економіка – явища, що не віддільні одне від одного і характеризуються високим ступенем кореляції [1].

2. *Фізична безпека* – це сукупність дій направлених на захищення персоналу банку, майна банку, охорону території банку, приміщень. До фізичної безпеки слід віднести заходи протипожежного захисту, перевірка кадрів під час прийому на роботу та постійний нагляд за персоналом банку, охорону готівки, що знаходиться безпосередньо в банку або ж перевозиться.

3. *Інформаційна безпека* – це організація гарантованого захисту інформаційних ресурсів банку, відповідна професійна підготовка працівників банку в галузі інформаційних технологій, що забезпечує захист інформаційних ресурсів та інформаційних потоків від несанкціонованого доступу до них [2].

Крім того, до інформаційної безпеки слід віднести захист науковотехнічної продукції, «ноу-хау» банку.

Якщо раніше гроші викрадалися або ж з каси, або ж сховища банку, тобто викрадалася готівка, то в наш час набагато безпечніше і, що головне, ефективніше викрасти гроші з банку, отримавши доступ до рахунку банку або ж клієнтів банку. Переваги такого злочину для злочинця очевидні: поперше, відсутній ризик завдати шкоди здоров'ю, по-друге, при вмілому плануванні зловмисника буде важче спіймати і, по-третє, суми грошей, що викрадаються, можуть бути надзвичайно великими. Однак, існують і певні труднощі при вчиненні такого роду злочинів, зокрема, необхідно мати доступ до конфіденційних даних, тому переважна більшість подібних злочинів здійснюється працівниками, або колишніми працівниками банку, чи особами, що в такий чи інший спосіб контактують із персоналом банку.

Інший вид злочину направлений на викрадення не грошей банку, а конфіденційних даних, втрата яких може спричинити збитки банку або ж завдати шкоди репутації банку.

В наш час питання інформаційної безпеки банку знаходиться на одному щаблі із економічною безпекою банку.

Висновки

В результаті проведеного аналізу можна зробити наступні висновки.

По-перше, серед спеціалістів даної галузі не існує єдиного рішення щодо визначення складових безпеки сучасного комерційного банку.

По-друге, в теперішній час наряду із питанням економічної безпеки особливої актуальності набуває питання інформаційної безпеки банку, що в свою чергу накладає додаткові умови на спеціалістів з відділу безпеки конкретної банківської установи.

По-третє, при розгляді питання складових безпеки потрібно враховувати не тільки розповсюджені та нові схеми і методи обходу банківської оборони, але і сучасний етап розвитку високих технологій і, по можливості, робити деякий прогноз на майбутнє.

Перспективи подальших досліджень

Подальші дослідження повинні здійснюватися у напрямку деталізації та поглиблення вивчення і аналізу складових безпеки банку, у напрямку виявлення слабких місць безпеки банку та знаходження методів їх усунення з урахуванням стану розвитку сучасних комп'ютерних технологій.

Перелік використаних джерел

1. Побережний С.М. Організація діяльності підрозділів банківської безпеки в сучасному комерційному банку. – Суми: Видавничовиробниче підприємство «Мрія-1» ЛТД, 2004. – 55с.
2. Боротьба з відмиванням коштів: правовий, організаційний та практичний аспекти / С.Г. Гурій, О.Л. Копиленко, Я.В. Янушевич та ін. – К.: Парлам. вид-во, 2005. – 216с.
3. Гамза В.А., Ткачук И.Б. Безопасность коммерческого банка: Учебно-практическое пособие. – М.: Изд-ль Шумилова И.И., 2000. – 216с.
4. ШУРПАКОВ В.А., «Проблемы методологии анализа банковской безопасности»
5. Малинин С. «Три угрозы для российских банков»

Колдовський, М. В. Складові безпеки комерційного банку / М. В. Колдовський // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. - Суми : Українська академія банківської справи НБУ, 2005. - Т. 14. - С. 254-258.